

Spis treści

Przedmowa	5
Rozdział I. Obrona Pomorza Gdańskiego przed najazdem krzyżackim (1308-1309)	7
1. Zakusy Zakonu Krzyżackiego wobec Pomorza Gdańskiego przed 1308 r.	9
2. Podbój północnej części Pomorza Gdańskiego w 1308 r.	10
3. Podbój południowej części Pomorza Gdańskiego w 1309 r.	12
Rozdział II. „Wielka Wojna” Królestwa Polskiego z Zakonem Krzyżackim w czasach Władysława Łokietka (1327-1332)	15
1. Siły zbrojne stron walczących i ich taktyka	16
2. Początek działań wojennych; sojusznicy obu stron	19
3. Agresja wojsk krzyżackich na Kujawy (1329-1330)	20
4. Wielkie wyprawy wojsk Zakonu na centralne ziemie polskie w 1331 r.	22
5. Bitwa pod Radziejowem-Płowcami i jej znaczenie dziejowe	27
6. Aneksja Kujaw przez Zakon w 1332 r.	33
7. Traktat kaliski 1343 r.	36
Rozdział III. „Wielka Wojna” Polski i Litwy z Zakonem (1409-1411)	38
1. Agresja Zakonu na Litwę i zagrożenie pozycji Królestwa Polskiego w drugiej połowie XIV w.	38
2. Unia polsko-litewska i walka z nią Zakonu od początków XV w.	40
3. Bezpośrednie przyczyny wybuchu wielkiego zbrojnego konfliktu w 1409 r.	42
4. Pierwszy etap „Wielkiej Wojny” w 1409 r.	44
5. Sprzymierzeńcy europejscy Zakonu – niepowodzenia polityczne monarchii Jagiellońskiej w pierwszej połowie 1410 r.	47
6. Plan operacyjny Polski-Litwy i Zakonu wiosną 1410 r.	50
7. Przygotowania obu stron do walki – ich potencjał gospodarczy i wojskowy	54
8. Koncentracja i wkroczenie armii polsko-litewskiej do Prus Krzyżackich; koncentracja wojsk Zakonu	64
9. „Pole Grunwaldzkie” i uszykowanie na nim obu armii	72
10. Grunwaldzka bitwa	77
11. Bezpośrednie następstwa Grunwaldu w Prusach	86
12. Bitwa pod Koronowem (10 X 1410 r.)	90
13. Schyłek „Wielkiej Wojny”	91
14. Traktat toruński (1 II 1411 r.)	92

Rozdział IV. Od „wojny głodowej” do „wojny golubskiej” (1414-1422) 95

1. Zmiany w konstelacji politycznej Polski-Litwy i Zakonu Krzyżackiego w Prusach po 1411 r.	95
2. Niepowodzenia rokowań Polski i Litwy z wielkim mistrzem Küchenmeisterem wiosną 1414 r.	97
3. Przygotowania wojenne i cele stron walczących	100
4. Koncentracja i wkroczenie wojsk Polski i Litwy na teren południowych Prus	102
5. Marsz armii polsko-litewskiej na biskupią Warmię	105
6. Próby rokowań pokojowych Zakonu z Polską-Litwą i marsz ich wojsk do Prus Dolnych	106
7. Ofensywne działania wojsk Zakonu na północnych ziemiach Polski	108
8. Pochód wojsk polsko-litewskich do Prus Górnych i Pomezanii biskupiej	108
9. Marsz wielkiej armii do ziemi chełmińskiej i oblężenie Brodnicy	109
10. Rozejm brodnicki (7 X 1414 r.)	111
11. Znaczenie „wojny głodowej” 1414 r.	112
12. Okres przedłużonego rozejmu brodnickiego (1414-1419)	113
13. „Wyprawa odwrotowa” Polski-Litwy do Prus z lipca 1419 r.	115
14. Wpływ sprawy czesko-husyckiej na zaostrenie się konfliktu Polski-Litwy z Zakonem	118
15. „Wojna golubska” 1422 r.	121
<i>Koncepcje strategiczne Zakonu i jego taktyka (do początku sierpnia 1422 r.)</i>	121
<i>Koncepcje strategiczne armii polsko-litewskiej i jej taktyka w pierwszym etapie wojny (do początku sierpnia 1422 r.)</i>	125
16. Pochód wojsk polsko-litewskich przez ziemię chełmińską i Pomezanię biskupią (do połowy sierpnia 1422 r.)	129
17. Ofensywna działalność wojsk Zakonu na północnych ziemiach Polski i Litwy	130
18. Taktyka i sukcesy wojsk polsko-litewskich w środkowej strefie ziemi chełmińskiej (do początku września 1422 r.)	132
19. Marsz wojsk Jagiełły i Witolda do północno-zachodniej strefy ziemi chełmińskiej (5-17 IX 1422 r.)	136
20. Rokowania pokojowe i traktat mełneński (27 IX 1422 r.)	137

Rozdział V. Wojna pruskiej i inflanckiej gałęzi Zakonu z Polską i z wielkim księciem Zygmuntem Kiejstutowiczem (1431-1435) 143

1. Zbliżenie Zakonu do wielkiego księcia litewskiego Świdrygiełły i antypolskie przymierze	143
2. Najazd krzyżacki na północne ziemie polskie (latem 1431 r.)	145
3. Klęska inflancko-pomorskich oddziałów Zakonu w bitwie pod Dąbkami (13 IX 1431 r.)	150
4. Akcja dyplomatyczna Polski wobec Zakonu i jego sojusznika Świdrygiełły w pierwszym okresie rozejmu łuckiego (do sierpnia 1432 r.)	153
5. Przygotowanie akcji zbrojnej Zakonu w Prusach i Inflantach w sojuszu ze Świdrygiełłą (do czerwca 1433 r.)	159
6. Przygotowanie wyprawy odwetowej wojsk husyckich i polskich do Nowej Marchii i na Pomorze Gdańskie	164
7. Uderzenie wojsk „sierotek” i oddziałów wielkopolskich na wschodnią i środkową strefę Nowej Marchii (czerwiec 1433 r.)	168
8. Pierwsza faza uderzenia wojsk husyckich i pospolitego ruszenia polskiego na Pomorze Gdańskie i oblężenie Chojnic (lipiec-sierpień 1433 r.)	171
9. Pochód wojsk husycko-polskich pod Gdańsk i rozejm jasiński (sierpień-wrzesień 1433 r.)	179
10. Od rozejmu jasińskiego do łęczyckiego (wrzesień-grudzień 1433 r.)	185
11. W okresie rozejmu łęczyckiego (styczeń 1434-sierpień 1435 r.)	188
12. Bitwa nad rzeką Świętą (pod Witkierzem – 1 IX 1435 r.)	191
13. Zawarcie traktatu pokojowego w Brześciu Kujawskim (31 XII 1435 r.)	196

Rozdział VI. Trzynastoletnia wojna Polski i stanów pruskich z Zakonem (1454-1466)	200
1. Umacnianie więzi gospodarczo-społecznych między ludnością Polski Jagiellońskiej i stanami pruskimi	200
2. Wzrost opozycji antykrzyżackiej i założenie Związku Pruskiego w 1440 r.	203
3. Kontakty Związku Pruskiego z Polską i wybuch antykrzyżackiego powstania	207
4. Poddanie się stanów pruskich i inkorporacja Prus do Królestwa Polskiego (6 III 1454 r.)	209
5. Międzynarodowe tło działań militarnych Polski i stanów pruskich oraz Zakonu w 1454 r.	211
6. Potencjał finansowy i zbrojny Polski i stanów pruskich oraz Zakonu	215
7. Wojskowość Polski i stanów pruskich oraz Zakonu	216
8. Etapy wojny do roku 1461	218
9. Działania lądowych wojsk stanów pruskich i Polski do jesieni 1454 r.	218
10. Klęska wojsk polskich pod Chojnicami (18 IX 1454 r.)	220
11. Odzyskanie przez Zakon ośrodków na Pomorzu Gdańskim, na Powiślu i w Prusach Górnych; zastaw zamków zaciężnych	222
12. Nieudana wyprawa pospolitego ruszenia pod Łasin (1454 r.)	223
13. Udana ofensywa Zakonu w Prusach Dolnych i opanowanie Królewca (1455 r.)	225
14. Poparcie głównych czynników europejskich dla Zakonu wiosną 1455 r.	226
15. Druga wyprawa pospolitego ruszenia pod Łasin (jesień 1455r.)	227
16. Ograniczenie działań lądowych; podjęcie akcji na Bałtyku (1456 r.)	228
17. Sprzedaż Malborka i innych obiektów Polsce przez zaciężnych krzyżackich (połowa 1457 r.)	229
18. Ofensywa Zakonu nad dolną Wisłą, Pregotą i Łyną; opanowanie Malborka	231
19. Wyprawa pospolitego ruszenia pod Malbork (lato 1458 r.)	232
20. Rozejm Polski z Zakonem za pośrednictwem Jana Giskry (Prabuty, 12-14 X 1458 r.)	233
21. Wznowienie lądowych działań w lipcu 1459 r. i odzyskanie Malborka przez Polskę	234
22. Ofensywa Zakonu w ziemi chełmińskiej, na Pomorzu Gdańskim i Prusach Dolnych (1460-1461)	236
23. Ostatnia wyprawa pospolitego ruszenia na Pomorze Gdańskie w 1461 r.	237
24. Etapy wojny w latach 1461-1466	239
25. Pierwsze sukcesy i niepowodzenia zaciężnych oddziałów Piotra Dunina nad dolną Wisłą	240
26. Bitwa pod Świecinem (17 IX 1462 r.)	242
27. Korzystna zmiana sytuacji międzynarodowej Polski; nieudana mediacja legata papieskiego	244
28. Oblężenie Gniewa przez Dunina i klęska ekspedycji wodno-lądowej Zakonu nad dolną Wisłą (wrzesień 1463 r.)	244
29. Próba rozjemstwa pokojowego postów Hanzy w Toruniu w 1464 r.	247
30. Odzyskanie ośrodków pomorskich przez Polskę w latach 1464-1465	249
31. Próby rokowań na Mierzei Wiślanej w 1465 r.	250
32. Przejęcie ośrodków miejskich i zamkowych na Warmii i Pomorzu Gdańskim przez Polskę do jesieni 1466 r.	251
33. Toruńskie rokowania pokojowe 1466 r.	252
34. Warunki traktatu toruńskiego 19 X 1466 r. i jego znaczenie	255
35. Skutki wojny trzynastoletniej	258

Rozdział VII. „Wojna pruska” Polski z Zakonem Krzyżackim (1519-1521) 260

1. Przyczyny wybuchu „wojny pruskiej”	260
2. Etapy „wojny pruskiej”	262
3. Pruski teatr wojny i potencjał zbrojny Polski i Zakonu	263

4. Międzynarodowa sytuacja Polski i Zakonu w początkach „wojny pruskiej”	266
5. Przygotowania Polski i stanów Prus Królewskich do ataku zbrojnego i ich pierwsze koncepcje strategiczne	267
6. Uderzenie sił polskich na Pomezanię biskupią i Prusy Górne	271
7. Pierwsze oblężenie Pastęka przez wojska hetmana Firleja i zagon jego wojsk do Prus Dolnych	272
8. Działania wojsk mazowieckich w południowej strefie Prus Krzyżackich (luty-marzec 1520 r.)	276
9. Ofensywna akcja Polski wczesną wiosną 1520 r. w Pomezanii; początek działań Gdańska na wodach Bałtyku	278
10. Obsadzenie miast i zamków Warmii przez polskie siły zbrojne	279
11. Ponowne oblężenie i zdobycie Pastęka przez wojska polskie (kwiecień 1520 r.)	280
12. Marsz wojsk polskich wzdłuż brzegów Zalewu Wiślanego pod Królewiec (maj 1520 r.)	281
13. Wojska polskie pod Królewcem i zawarcie rozejmu z wielkim mistrzem	284
14. Próby pierwszych mediacji pokojowych w „wojnie pruskiej” do połowy 1520 r.	289
15. Oblężenie Braniewa przez wojska polskie (lipiec-wrzesień 1520 r.)	290
16. Wypad wojsk Zakonu do wschodnich Mazur i północnej strefy Księstwa Mazowieckiego	295
17. Pierwsza wyprawa wielkiego mistrza na Lidzbark Warmiński (sierpień 1520 r.)	296
18. Koncentracja krzyżackich zaciężnych z Rzeszy we Frankfurcie nad Odrą	299
19. Uderzenie wielkiego mistrza na środkową Warmię i pierwsza faza oblężenia Lidzbarka (do końca października 1520 r.)	300
20. Przygotowania sił zbrojnych w Wielkopolsce przeciw armii krzyżackich zaciężnych	303
21. Atak armii zaciężnych krzyżackich na zachodnią Wielkopolskę i południowe Pomorze Gdańskie; pierwsza koncentracja wojsk polskich	305
22. Akcja zaciężnych Zakonu pod Gdańskiem i ich klęska (listopad 1520 r.)	307
23. Odzyskanie ośrodków miejskich na Pomorzu Gdańskim przez stronę polską	311
24. Działania wojenne wielkiego mistrza na Warmii (listopad 1520 r.)	313
25. Impas w działaniach militarnych strony polskiej u schyłku 1520 r.	317
26. Plan zagonu wojsk Zakonu na Warmię i do ziemi lubawskiej (styczeń 1521 r.)	318
27. Koncentracja sił polskich w Prusach Górnych i w południowej Warmii	319
28. Pochód wojsk Zakonu do ziemi lubawskiej i na Mazowsze płockie; przeciwdziałanie wojsk polskich	321
29. Próba uderzenia wojsk Zakonu na Elbląg i działania na wodach Zalewu Wiślanego	323
30. Rokowania pokojowe Polski z Zakonem od jesieni 1520 r.; „kompromis toruński” z 5 kwietnia 1521 r.	325
31. Skutki „wojny pruskiej”	326
Stan badań	329
Przypisy	334
Wykaz ważniejszych źródeł i literatury	339
Spis ilustracji	345
Indeks osób	346